

SŁAWOMIR ZAWISZA
ADAM NIEDBALSKI
*Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy
w Bydgoszczy*

KIERUNKI PRACY DORADCZEJ PO INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ W OPINII PRACOWNIKÓW ODR W POLSCE

1. Wstęp

Przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce zostały znacznie przyspieszone przez proces integracji z Unią Europejską. Nowe uwarunkowania, związane z koniecznością dostosowania się do wymagań wspólnego rynku oraz przepisów regulujących funkcjonowanie różnych obszarów aktywności ekonomicznej, spowodowały reformowanie instytucji działających dotychczas w innych realiach. Największe nadzieje na przyspieszenie zmian wiązano z objęciem regulacjami Wspólnej Polityki Rolnej wsi i rolnictwa – sfery wymagającej znacznych nakładów finansowych dla dostosowania do standardów umożliwiających konkurencję w ramach UE. Tempo przemian obszarów wiejskich jest uzależnione od wielu czynników, jednak zawsze zmiany te były skorelowane z troską o usprawnianie działalności doradczej, bez której trudno sobie wyobrazić unowocześnianie wsi i rolnictwa. Instytucją najdłużej działającą w tej sferze w Polsce są ośrodki doradztwa rolniczego, wydaje się, więc naturalnym, że należy oczekiwać reformowania i dostosowywania do nowych wymagań także jednostek ODR w kraju.

Ośrodki doradztwa rolniczego ewoluują wraz z uwarunkowaniami otoczenia, w którym działają adaptując się do nowych zadań i wyzwań [Matuszak, 2003]. Zmiany te w znacznym stopniu są spowodowane nowymi oczekiwaniami związanymi z członkostwem od 1 maja 2004 roku w UE i koniecznością dostosowania się do przepisów wspólnoty [Kania, 2006; Matuszak, 2005; Skórnicki, 2005; Wiatrak, 2006]. Jednym z nich było rozporządzenie Komisji Europejskiej 1782 z 2003 roku zobowiązujące państwa członkowskie do wprowadzenia z dniem 1 stycznia 2007 roku systemu doradztwa rolniczego [Kania, 2006; Skórnicki, 2006]. Mody-

fikacje wynikają także z nowych uwarunkowań finansowych, wśród których najważniejsze dotyczą zasad i finansowania Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2007-2013 [Kowalski, 2006]. W związku z powyższym zaprojektowano badania mające na celu poznanie opinii przedstawicieli wszystkich ODR w Polsce na temat wpływu integracji z UE na funkcjonowanie doradztwa rolniczego i kierunków działalności doradczej w przyszłości.

2. Metody badawcze

Badania zostały przeprowadzone w listopadzie 2004 roku za pomocą kwestionariusza ankiety pocztowej, która została wysłana do wszystkich ośrodków doradztwa rolniczego w Polsce. Ankieta składała się z 39 pytań, z których 32 stanowiły pytania zamknięte, 3 półotwarte, a 4 otwarte. Wysłano 46 egzemplarzy kwestionariusza ankiety (po jednej do każdego ODR, jakie w badanym okresie funkcjonowały), z czego 40 zostało wypełnionych i odesłanych – stanowi to 87% całej populacji¹. Ankieta została przeprowadzona tuż po integracji z UE, ale przed wejściem w życie ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego [Ustawa, 2004] oraz przed Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie nazw i siedzib oraz ramowego statutu wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego [Rozporządzenie, 2004].

3. Wsparcie doradcze w opinii przedstawicieli badanych ODR

Skuteczny sposób pomocy rolnikom i mieszkańcom wsi w wykorzystaniu szans rozwoju należy od odpowiedniego potencjału organizacyjno-kadrowego doradztwa rolniczego. Doskonalenie kadr doradczych jest jednym z najważniejszych zadań, bez którego trudno sobie wyobrazić efektywne wsparcie doradcze dla rolników. W dużej mierze kierunki doskonalenia zawodowego kadr doradczych – zarówno te zrealizowane w ramach istniejących projektów, jak i te dopiero planowane – dotyczyły dziedzin, które zostały ujęte w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) i Sektorowym Programie Operacyjnym (SPO) Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich (potwierdziło to 70,0% badanych). Pozostała część szkoleń dotyczyła wyjaśniania mechanizmów oraz zasad funkcjonowania niektórych działań i programów pomocowych dla rolników, np.: wdrażania programów rolnośrodowiskowych (40,0%), regulacji rynków Wspólnej Polityki Rolnej (35,0%), zasad funkcjonowania dopłat bezpośrednich (30,0%), zasad kwotowania produkcji mleka (20,0%). Dużą uwagę przywiązywano również przedstawieniu szkolenym doradcom wymogów zwią-

¹ Badania zostały przeprowadzone przez Adama Niedbalskiego w ramach przygotowywania pracy magisterskiej pod kierunkiem Sławomira Zawiszego.

zanych z integracją, które będą wdrażane i do których polscy rolnicy będą musieli się dostosować. Do najważniejszych z nich możemy zaliczyć: prowadzenie rachunkowości rolniczej (27,5%), dobrostan zwierząt gospodarskich (12,5%), jak również dyrektywę azotanową (12,5%). Wymieniono także 60 innych, bardzo różnych szkoleń związanych z różnymi obszarami doskonalenia kadry doradczej.

W związku z tym, że wymagań związanych z przyjęciem nowych regulacji w sferze agrobiznesu po integracji z UE było i nadal jest bardzo dużo, a oferta pomocy finansowej niezwykle bogata, rolnicy i ich rodziny podejmując decyzje potrzebują profesjonalnego wsparcia poradami instytucji doradczej. Dla zwiększenia skuteczności w tej sferze badane ośrodki doradztwa rolniczego nawiązywały najczęściej współpracę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (100,0% respondentów). Jakość porad dzięki temu wzrosła ze względu na ciągłą wymianę i aktualizowanie informacji, jak podkreślali badani przedstawiciele ODR. Obok wzrostu zasobów wiedzy i umiejętności doradczych informacje te stanowią także bazę do udzielania bardziej wartościowych porad dla rolników.

Badani przedstawiciele ODR stwierdzili, że doradcy stosowali różne sposoby przekazywania informacji. Za najbardziej skuteczny 82,5% badanych uznało szkolenia, a 45,0% wskazało kursy, świadczy to także o tym, że rolnicy chętnie korzystali z takich właśnie form doskonalenia zawodowego. Badani za dobry sposób uznali również seminaria i internet (po 35,0%), prawdopodobnie ze względu na coraz szerszy dostęp do niego. Na podobnym poziomie, bo od 25,0% do 22,5% sklasyfikowano ulotki, czasopisma rolnicze i pokazy. Szczegółowe informacje zostały zawarte w tabeli nr 1. W opinii badanych przedstawicieli ODR, sposobami oddziaływania w doradztwie najlepiej akceptowanymi przez rolników były: porady ustne oraz wycieczki, konkursy, wystawy, za którymi opowiedziało się po 87,5% respondentów. Wysokie oceny uzyskały także: dobry przykład sąsiada 47,5% i demonstracje dla grup rolników 37,5% (tabela 2).

Rolnicy, zdaniem 75,0% respondentów z ODR, najczęściej zwracali się do ośrodków doradztwa rolniczego o pomoc w pozyskiwaniu funduszy UE. Kolejne 45,0% badanych stwierdziło, że oczekiwano pomocy w rozwiązywaniu problemów technologicznych i była to jedna z najczęściej udzielanych porad, zarówno przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej jak i po 1 maja 2004 r. Pomoc w wypełnianiu wszelkiego rodzaju wniosków umożliwiających pozyskanie dodatkowych źródeł finansowania była trzecią najczęściej wymienianą pomocą przez 32,5% badanych. Na tym samym poziomie uplasowała się porada w uzyskaniu kredytów preferencyjnych (32,5%). Mimo wielu innych możliwości dofinansowania tego typu kredyty cieszyły się dużym zainteresowaniem, ze względu na ich korzystne warunki i dużą różnorodność. Zdaniem 17,5% odpowiadających przedstawicieli ODR, doradcy udzielali pomocy rolnikom przy obliczaniu opłacalności produkcji rolniczej, a 15,0% pomagało w przygotowaniu biznes planów,

doradztwie ekonomicznym i w pozyskiwaniu środków finansowych. Świadczy to o tym, że rolnicy chętnie sięgali po dodatkowe źródła finansowania pochodzące z UE, szukali oszczędności i starali się zmniejszyć koszty produkcji, by bardziej efektywnie produkować. Szczegółowe informacje przedstawiono na rysunku 1.

Tabela 1

Najbardziej skuteczne sposoby przekazywania informacji w doradztwie rolniczym w opinii badanych przedstawicieli ODR

Sposoby przekazywania informacji	Liczba odpowiedzi	%
Szkolenia	33	82,5
Kursy	18	45,0
Seminaria	14	35,0
Internet	14	35,0
Ulotki	10	25,0
Czasopisma rolnicze	9	22,5
Pokazy	9	22,5
Wystawy	5	12,5
Konferencje	3	7,5
Konkursy	1	2,5
TV	1	2,5
Inne	4	10,0
RAZEM^a	121	305,0

^a - suma przekracza 100,0%, ponieważ respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Wyniki badań własnych.

Tabela 2

Sposoby wsparcia doradczego akceptowane przez rolników w opinii ODR

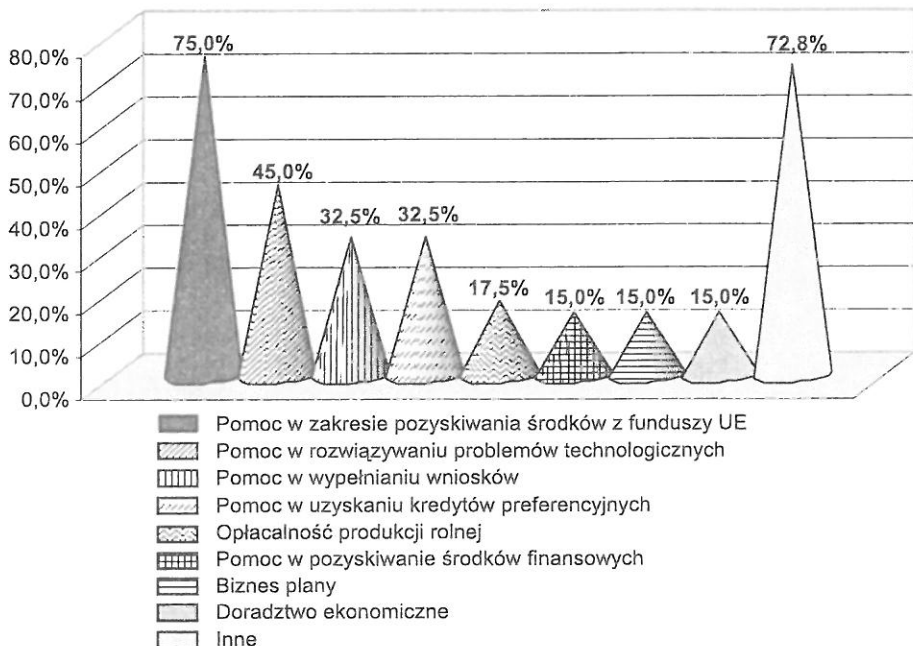
Sposoby wsparcia doradczego	Liczba odpowiedzi	%
Porada ustna	35	87,5
Wycieczki, kursy, wystawy	35	87,5
Dobry przykład sąsiada	19	47,5
Demonstracje dla grup rolników	15	37,5
Pokaz ogólnowiejski	7	17,5
Porada pisemna	3	7,5
Inne	3	7,5
RAZEM^a	117	292,5

^a - suma przekracza 100,0%, ponieważ respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 1

Najczęściej udzielane porady dla rolników przez ośrodki doradztwa rolniczego^a



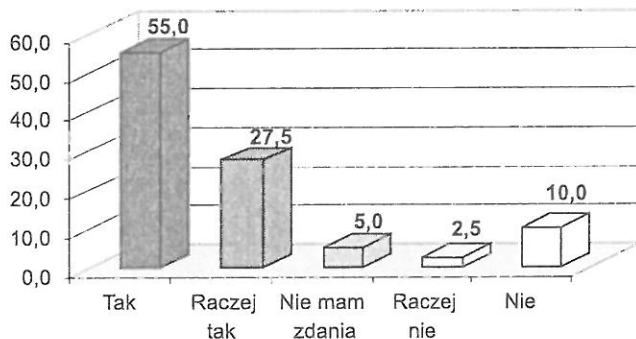
^a - suma przekracza 100,0%, ponieważ respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne.

Aby gospodarstwa mogły sprawnie funkcjonować, muszą być właściwie zarządzane oraz powinny prowadzić rachunkowość. Wszystkie badane ośrodki doradztwa rolniczego pełniły funkcję pomocniczą w prowadzeniu rachunkowości rolniczej (100,0% odpowiedzi). Respondenci w 97,5 % odpowiedzieli, że obowiązkową w przyszłości rachunkowość rolniczą, powinny prowadzić instytucje doradcze, wzorem innych państw Unii Europejskiej. Tylko 2,5% badanych w ODR stwierdziło, że prowadzenie księgowości w gospodarstwach nie jest konieczne. Okazało się także, że zdaniem 82,5% badanych, rolnicy, którzy prowadzą rachunkowość rolniczą powinni mieć z tego tytułu dodatkowe korzyści. 12,5% respondentów była przeciwna prowadzeniu księgowości w gospodarstwach i tylko 5,0% nie miało na ten temat zdania (rysunek 2).

Rysunek 2

Rolnicy prowadzący rachunkowość rolniczą powinni mieć dodatkowe korzyści z tego tytułu (w %)



Źródło: Wyniki badań własnych.

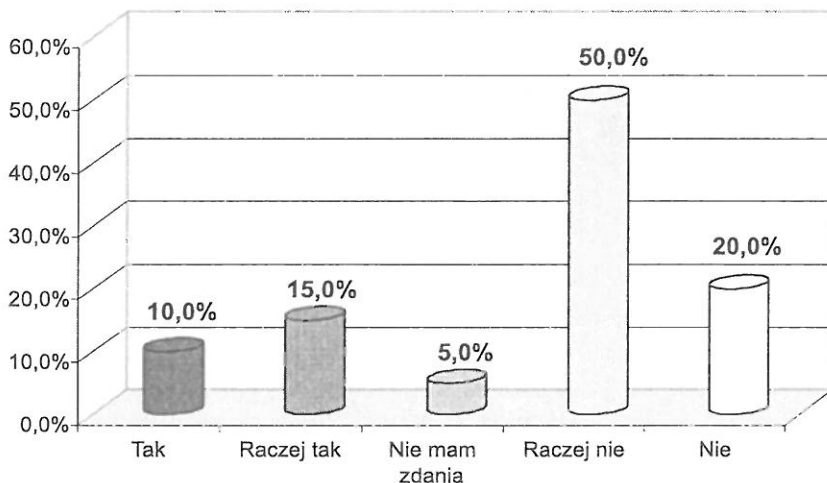
Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej zmieniły się warunki sprzedaży płodów rolnych, gdyż znacznie wzrosły minimalne limity skupów interwencyjnych. Jakość i skalę wytwarzanego towaru można zwiększyć poprzez wspólne użytkowanie maszyn, jak również dzięki koncentracji produkcji. Wynikiem tego mogłoby być uzyskanie większej partii jednolitego produktu, który znalazłby większe zapotrzebowanie na rynku i łatwiej byłoby go sprzedać. Wpłynęłoby to również na efektywniejsze wykorzystanie ziemi. Dobrym rozwiązaniem byłoby utworzenie grup producentów. Według 25,0% badanych po 1 maja 2004 r. zwiększyło się zainteresowanie tworzeniem przez rolników grup producentów, natomiast 70,0% respondentów nie zauważyło wzrostu zainteresowania grupami producenckimi (rysunek 3). Kolejnym bodźcem do tworzenia grup producentów rolnych może być dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej. Należy się, więc spodziewać dalszego wzrostu zainteresowania tego rodzaju rozwiązaniami.

Obecnie w Polsce pojawiło się wiele funduszy i dopłat dzięki licznym programom wsparcia realizowanego w ramach budżetu UE. Jednym z najbardziej powszechnych są dopłaty bezpośrednie. Zapytano respondentów z ODR czy ich zdaniem są sektory rolnictwa gdzie nie stosuje się dopłat bezpośrednich, a powinny one być zastosowane. Około 60,0% badanych uważało, że pozostają jeszcze sektory rolnictwa, które powinny być dofinansowane, a 32,5% respondentów nie widziało takiej potrzeby (rysunek 4). W opinii pytaných przedstawicieli ODR dopłaty bezpośrednie można byłoby wprowadzić na przykład do uprawy roślin energetycznych (25,0% respondentów). Według założeń „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej” udział energii odnawialnej, w bilansie energii pierwotnej w skali kraju powinien zwiększyć się z około 2,5% obecnie, do 7,5% w roku 2010. W tym czasie udział biomasy w całości energii pierwotnej pozyskiwanej z odna-

wialnych źródeł energii powinien wynosić ponad 90% [Internet 1, 2005]. Wprowadzenie dopłat mogłoby zwiększyć zainteresowanie rolników uprawami roślin energetycznych, także z dużą korzyścią dla środowiska.

Rysunek 3

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej widoczne jest zwiększone zainteresowanie tworzeniem przez rolników wspólnych grup producentów

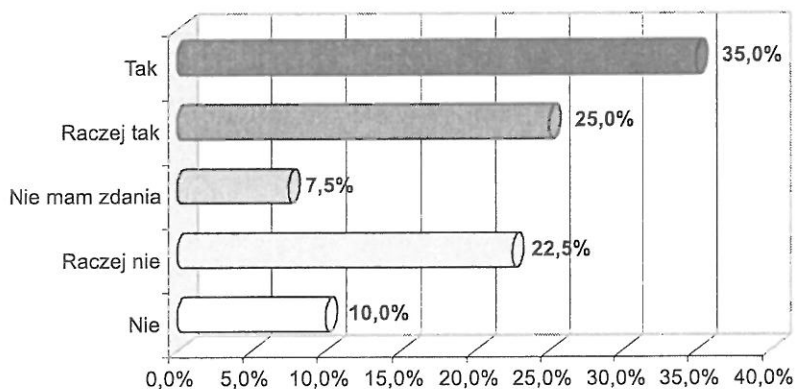


Źródło: Wyniki badań własnych.

Kolejny sektor, który mógłby zostać objęty dopłatami to pszczelarstwo (12,5% respondentów). Komisja Europejska przyznała Polsce środki na realizację programu wsparcie produkcji i zbytu miodu akceptując program rozwoju pszczelarstwa na lata 2004–2007. Programem tym zajmowała się Agencja Rynku Rolnego. W Polsce przewidziana jest realizacja projektów w ramach sześciu kierunków wsparcia określonych w art. 2 Rozporządzenia Rady (WE) nr 797/2004. Dotyczą one między innymi pomocy technicznej dla pszczelarzy i ich organizacji, kontroli warrozy, racjonalizacji przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki, analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu, odbudowy pogłowia rodzin pszczelich, współpracy w ramach programów badawczych w sektorze pszczelarskim i produktów pszczelich. Krajowy program wsparcia pszczelarstwa w Polsce obejmuje okres trzech lat, jednak ze względu na roczne planowanie wydatków z budżetu Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej jego rozliczenie będzie dokonywane po zakończeniu każdego roku. Pozostałe szczegółowe informacje dotyczące sektorów rolnictwa, które powinny być objęte dopłatami zamieszczono na rysunku nr 5.

Rysunek 4

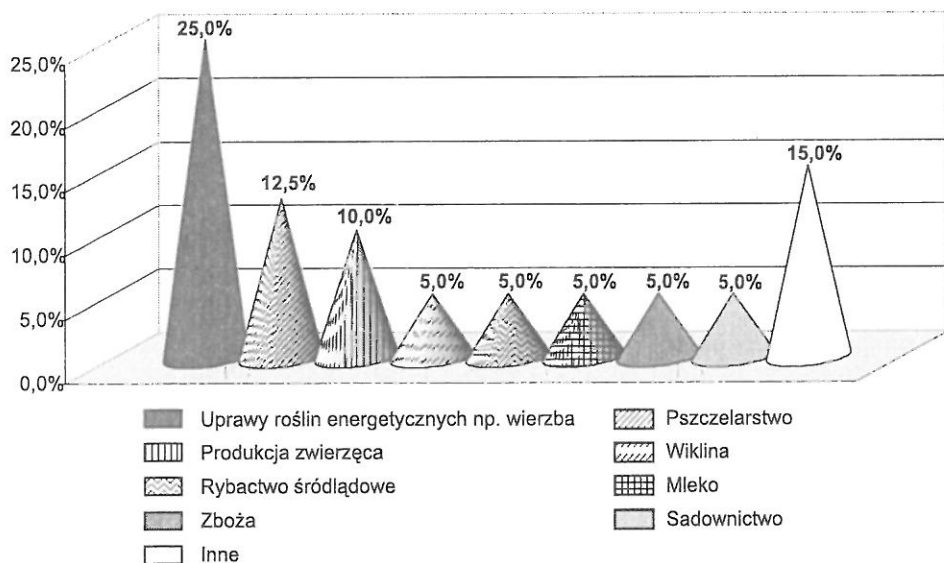
Istnieją sektory rolnictwa, gdzie obecnie nie stosuje się dopłat bezpośrednich a powinny one być zastosowane



Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 5

Sektory rolnictwa, które powinny być objęte dopłatami bezpośrednimi^a



^a - suma jest mniejsza niż 100,0%, ponieważ 23,5% respondentów nie udzieliło odpowiedzi.

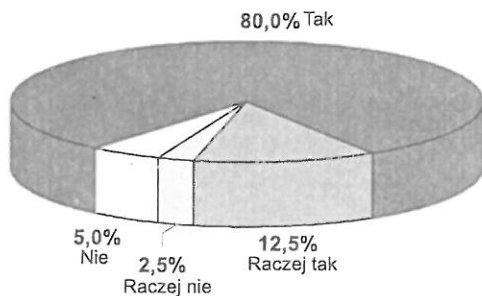
Źródło: Opracowanie własne.

4. Działania ośrodków doradztwa rolniczego po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej

Zmiany w rolnictwie zawsze wymagały wsparcia ze strony doradztwa rolniczego. Zakres zadań dla doradztwa znacznie się zwiększył wraz z integracją z UE. Musiały nastąpić również zmiany jakościowe w sposobie funkcjonowania doradztwa rolniczego i współpracy doradców z rolnikami oraz z innymi instytucjami. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej nowe kierunki działalności doradczej podjęło 92,5% badanych ODR (rysunek 6). Największą popularność wśród respondentów zdobyły środki pomocy z programów funduszy strukturalnych Sektorowego Programu Operacyjnego i Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich – wypowiedzi 25,0% respondentów. Były one najpopularniejsze, ponieważ posiadały najwięcej kierunków wspierania rozwoju rolnictwa, do których możemy zaliczyć między innymi: wspieranie inwestycji w gospodarstwach rolniczych, ułatwianie startu młodym rolnikom, różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa, renty strukturalne, dopłaty dla gospodarstw na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), programy rolnośrodowiskowe, zalesianie gruntów, pomoc dla gospodarstw niskotowarowych.

Rysunek 6

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej podjęto nowe kierunki działalności w doradztwie rolniczym



Źródło: Wyniki badań własnych.

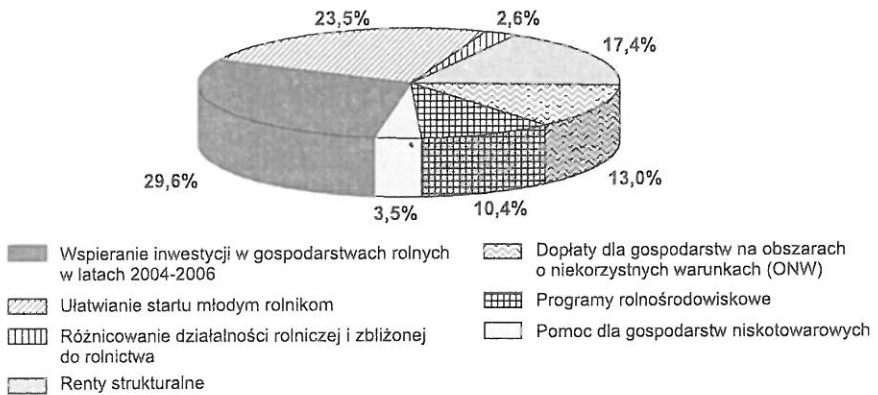
Zdaniem badanych przedstawicieli ODR wśród rolników największym zainteresowaniem cieszył się program wspierania inwestycji w gospodarstwach rolnych w latach 2004-2006 (29,6% respondentów) oraz ułatwianie startu młodym rolnikom (23,5% respondentów). Jaką popularnością cieszyły się pozostałe programy przedstawiono na rysunku 7.

W przeprowadzonych badaniach okazało się, że najczęściej współpracowali z ośrodkami doradztwa rolniczego rolnicy posiadający gospodarstwa o wielkości między 10,1-20 ha (32,1% respondentów), natomiast najrzadziej o powierzchni gospodarstw 1-5 ha (rysunek 8). Rolnicy posiadający większe gospodarstwa mogą je rozwijać i inwestować (100,0% respondentów – rysunek 9), pozyskując środki

finansowe z funduszy UE, korzystając z pomocy ośrodków doradztwa rolnicze-
go. Małe zainteresowanie współpracą z ośrodkami użytkowników gospodarstw
o najmniejszej powierzchni spowodowane było tym, iż rolnicy ci w ogóle rzadziej
korzystali z pomocy na rozwój działalności rolniczej myśląc zapewne o dywersy-
fikacji swoich dochodów. Prawdopodobnie spowodowane było to faktem, iż pro-
wadzili oni dodatkowo działalność gospodarczą lub podejmowali pracę poza go-
spodarstwem. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż beneficjentami większości dzia-
łań są gospodarstwa spełniające kryterium żywotności ekonomicznej. W tej gru-
pie mogą być również gospodarstwa sadownicze lub zajmujące się produkcją wa-
rzyw i te właśnie są skłonne do inwestycji i współpracy z ODR (7,1%).

Rysunek 7

Zainteresowanie rolników programami w ramach SPO i PROW^a

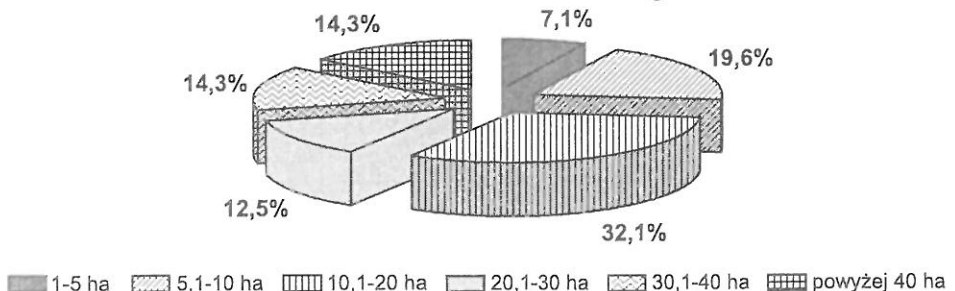


^a - suma przekracza 100% ponieważ respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 8

Powierzchnia gospodarstw rolników najczęściej współpracujących z ośrodkami doradztwa rolniczego^a

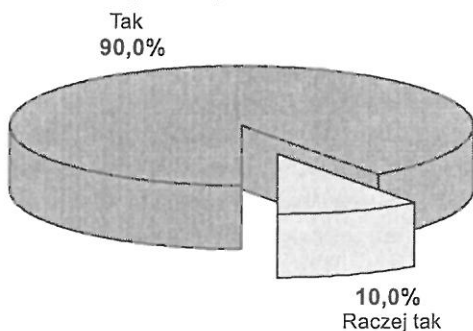


^a - suma przekracza 100% ponieważ respondenci udzielili więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 9

Rolnicy, którzy inwestują w rozwój gospodarstwa korzystając z pomocy ODR-ów

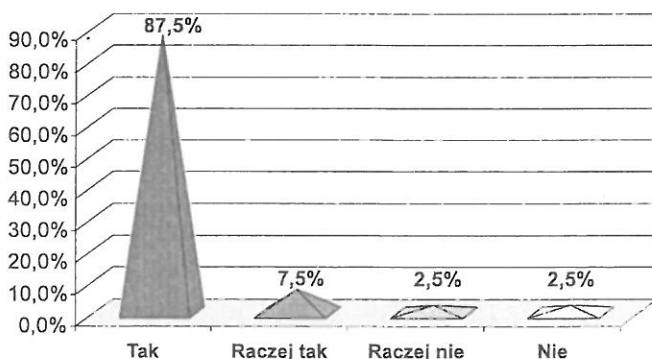


Źródło: Wyniki badań własnych.

Po 1 maja 2004 roku w Polsce pojawiły się liczne programy pomocy. Rolnicy pozyskiwali środki finansowe z różnego rodzaju funduszy UE, np. na rozwój, inwestycje lub modernizację gospodarstwa. W opinii 95,0% badanych przedstawicieli ODR wzrosła liczba rolników korzystających z pomocy, a 5,0% respondentów uważało, że pozostała ona na dotychczasowym poziomie (rysunek 10).

Rysunek 10

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej liczba rolników korzystających z pomocy ODR zwiększyła się



Źródło: Wyniki badań własnych.

5. Obawy w ośrodkach doradztwa rolniczego związane ze zmianami w Polsce

Od kilku lat obserwuje się zmianę funkcji państwowego doradztwa rolniczego. Zmiany dotyczą głównie przesunięcia funkcji doradztwa z technologicznego na

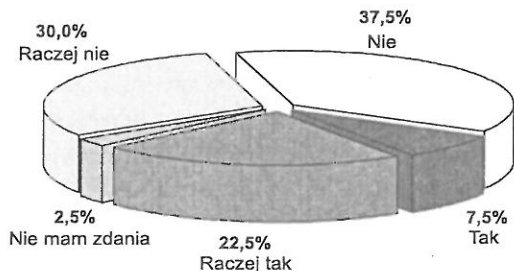
doradztwo ekonomiczne, socjalne oraz dotyczące zarządzaniem gospodarstwami. Wyspecjalizowane instytucje prywatne oferują natomiast wiedzę technologiczną wraz ze sprzedawanymi produktami, np. nawozami, środkami ochrony roślin lub paszami. W związku z rosnącą liczbą prywatnych firm wykonujących usługi doradcze w Polsce zapytano badanych czy obawiają się powstania takich firm. 37,5% badanych zdecydowanie zaprzeczyło obawom, a 30,0% raczej się nie obawiało (rysunek 11). Wynika z tego, że większość badanych przedstawicieli ODR (67,5%) czuło się pewnie i nie bało się konkurencji. Natomiast około 30,0% respondentów ODR obawiało się powstania prywatnych firm świadczących usługi doradcze (22,5% odpowiedziało „raczej tak” i 7,5% „tak”), a 2,5% nie miało na ten temat zdania. Może to być spowodowane tym, iż obawiano się, że ich ośrodek nie sprosta dużej konkurencji na rynku doradczym (5,0% respondentów), co mogłoby doprowadzić na przykład do utraty miejsc pracy. Jednak zdecydowana większość badanych, bo 95,0% uważała, że ich ośrodki doradztwa sprostają nowym wyzwaniom stawianym przez konkurencję (rysunek 12).

Badani, mając na uwadze dobro rolników, uznali (67,5% respondentów), że pojawienie się prywatnych firm oferujących doradztwo będzie korzystne dla rolników (rysunek 13). Zdecydowana większość pytaných (70,0%) chciałaby również, aby rolnicy mogli korzystać z porad tych firm. Szczegółowe informacje przedstawiono na rysunku nr 14. Dzięki większej liczbie doradców rolniczych możliwe jest uzyskanie porady w krótszym czasie. Rolnicy mogliby na przykład korzystać z ich usług przy wypełnianiu wniosków na pozyskanie środków finansowych z funduszy strukturalnych. Właśnie w tych działaniach liczy się szybkość i dokładność, a każdy doradca musi poświęcić (w zależności od rodzaju wniosku) odpowiedni czas na jego przygotowanie. W powstaniu prywatnych firm doradczych część badanych (25,0%) nie widziała korzyści dla rolników, a 7,5% nie miało na ten temat zdania (rysunek 13).

Mimo wielu trudności (głównie finansowych), które w ostatnich latach przeszli doradcy, to wielu z nich (87,5% respondentów) optymistycznie patrzyło w przyszłość i wierzyło w to, że w przyszłości zawód doradcy rolniczego osiągnie wysoką rangę (rysunek 15). Tylko 7,5% badanych ODR nie miało nadziei na poprawę, a 5,0% nie miało na ten temat zdania.

Rysunek 11

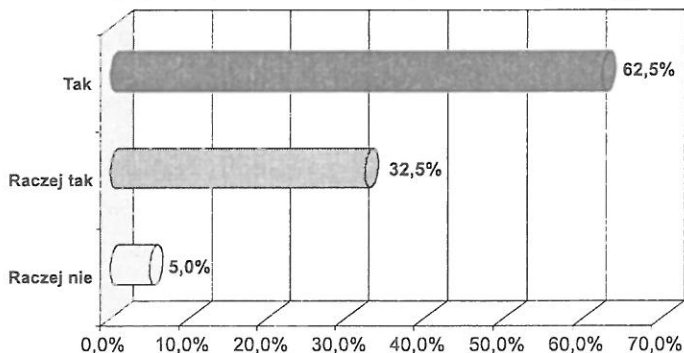
Obawy ośrodków doradztwa rolniczego dotyczące możliwości powstania prywatnych firm doradczych w Polsce



Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 12

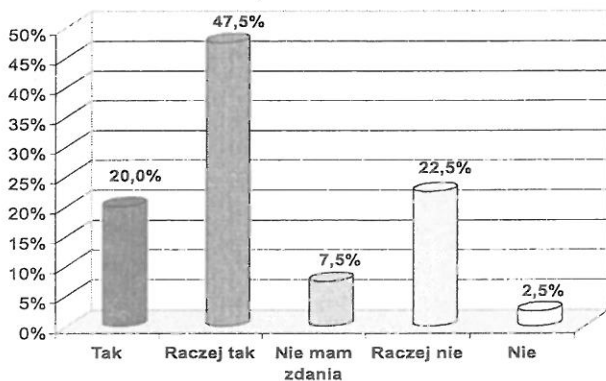
Po powstaniu prywatnych firm doradczych ODR sprostają konkurencji



Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 13

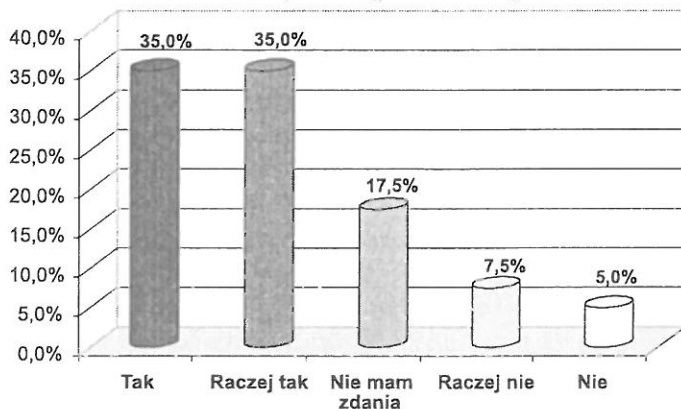
Pojawienie się w Polsce prywatnych firm doradczych byłoby korzystne dla rolników



Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 14

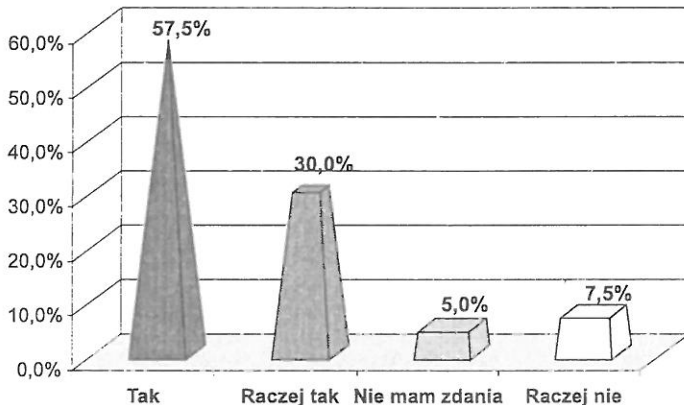
Rolnicy powinni mieć możliwość korzystania z prywatnych firm doradczych w opinii badanych



Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 15

Zawód doradcy rolniczego uzyska wysoką rangę w przyszłości zdaniem badanych ODR



Źródło: Wyniki badań własnych.

6. Podsumowanie

Każda przemiana wywołuje reakcje instytucji i osób, które zostaną zmuszone do znalezienia dla siebie nowego miejsca lub zmiany dotychczasowych sposobów działania. Im głębsze modyfikacje tym bardziej nowa sytuacja wydaje się trudna dla otoczenia w sprostaniu nowym regulacjom. Integracja Polski z UE w 2004 roku jest czynnikiem bardzo głęboko oddziałującym w procesy gospodarcze

i społeczne w kraju, dotyczy, więc także doradztwa rolniczego. Wieś i rolnictwo oraz cała sfera agrobiznesu zyskały nowe możliwości dzięki licznym programom wsparcia w ramach WPR UE, w związku z tym zaistniała konieczność włączenia się ODR w Polsce w procesy wsparcia obszarów wiejskich, według nowych regulacji. Przeprowadzone badania dostarczyły informacji na temat dostosowywania się instytucji doradztwa rolniczego w pierwszym okresie po akcesji.

Z badań wynika, że szkolenie kadry doradczej jak również tematyka udzielanych porad była ściśle związana z nowymi uwarunkowaniami, jakie pojawiły się z koniecznością dostosowywania się do integracji oraz przyjęciem nowych regulacji po akcesji do UE. W opinii badanych przedstawicieli ODR dostrzegalna była tendencja zmiany preferencji w zakresie poradnictwa z technologicznego na ekonomiczne, chociaż wśród rolników istniały nadal oczekiwania dotyczące informacji o technologiach produkcji. Najczęściej zwracano się do ODR w sprawach dotyczących wsparcia związanego z nowymi możliwościami finansowania z funduszy UE.

W badanych ODR wyrażano nadzieje, że zawód doradcy zyska wyższą rangę niż w przeszłości, a rolnicy będą mogli korzystać także z pomocy innych firm doradczych, jeśli takie powstaną. Możliwość pojawienia się prywatnych firm świadczących usługi doradcze uznano za korzystne dla rolników i jednocześnie nie wyrażano obaw o własną pozycję na rynku usług doradczych. Dostrzeżono także dosyć wyraźne zwiększenie zainteresowania rolników korzystaniem z pomocy doradczej po integracji z UE. Najczęściej współpracowali z ODR rolnicy o powierzchni gospodarstw 5-20 hektarowych oraz powyżej 40 ha. Nowe kierunki działalności doradczej związane były z programami UE – PROW i SPO. W latach 2004-2006 największym zainteresowaniem cieszyły się informacje dotyczące inwestycji w gospodarstwach oraz wsparcia dla młodych rolników i rent strukturalnych. Znaczna część respondentów uznała, że niektóre obszary działalności rolniczej powinny być dodatkowo dofinansowane – wymieniano na przykład rosliny energetyczne i pszczelarstwo.

LITERATURA

1. Kania J. (2006): Przyszłość doradztwa rolniczego w Polsce. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 1, ss. 63-74.
2. Kania J. (2006): Znaczenie doradztwa w rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. [w:] Miejsce doradztwa we wspieraniu rozwoju rolnictwa i wsi na Kujawach i Pomorzu. Materiały konferencyjne. Minikowo, ss. 22-35.
3. Kowalski A. (2006): Zmiany Wspólnej Polityki Rolnej i polityki rozwoju obszarów wiejskich - konsekwencje dla Polski. [w:] Miejsce doradztwa we wspieraniu rozwoju rolnictwa i wsi na Kujawach i Pomorzu. Materiały konferencyjne. Minikowo, ss. 22-35.
4. Matuszak E. (2003): Przygotowanie kadr doradczych do nowych zadań po akcesji z UE. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 4, ss. 39-53.

5. Matuszak E. (2005): Doradztwo rolnicze po zmianach – wybrane aspekty. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 4, ss. 14-25.
6. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie nazw i siedzib oraz ramowego statutu wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 285, poz. 2866).
7. Skórnicki H. (2005): Doradztwo rolnicze w świetle reformy Wspólnej Polityki Rolnej. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 4, ss. 7-13.
8. Skórnicki H. (2006): Doradztwo rolnicze w świetle reformy Wspólnej Polityki Rolnej. [w:] Miejsce doradztwa we wspieraniu rozwoju rolnictwa i wsi na Kujawach i Pomorzu. Materiały konferencyjne. Minikowo, ss. 36-42.
9. Ustawa z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego Dz. U. Nr 251, poz. 2507.
10. Wiatrak A.P. (2006): Wizja i misja doradztwa rolniczego jako wyznaczniki struktury organizacyjnej jednostek doradczych. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 1, ss. 39-49.
11. Internet 1: www.biomasa.org/jako_paliwo/uprawy_energetyczne/, 25.04.2005 r.

SŁAWOMIR ZAWISZA, ADAM NIEDBALSKI

KIERUNKI PRACY DORADCZEJ PO INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ W OPINII PRACOWNIKÓW ODR W POLSCE

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono wyniki badań, przeprowadzonych w listopadzie 2004 roku, dotyczących funkcjonowania ośrodków doradztwa rolniczego po integracji z Unią Europejską. Poczta wysłała 46 egzemplarzy kwestionariusza ankiety, z czego wypełniono i odesłano 40, co stanowi 87 % całej populacji ośrodków doradztwa rolniczego funkcjonujących w Polsce. Z badań wynika, że w pierwszym okresie po integracji doradcy udzielali najczęściej porad związanych z procesami dostosowywania się wsi i rolnictwa do wymagań UE oraz regulacjami obowiązującymi po integracji. Rolnicy najczęściej zwracali się o wsparcie związane z nowymi możliwościami finansowania z funduszy UE (75,0%), a byli to głównie użytkownicy gospodarstw o powierzchni 5-20 ha (51,7%) i powyżej 40 ha (14,3%). Zaobserwowano duże zainteresowanie rolników korzystaniem z pomocy doradczej po integracji z UE (95,0%). Nowe kierunki działalności doradczej związane były z programami UE obowiązującymi od 1 maja 2004 roku. W latach 2004-2006, największym zainteresowaniem cieszyły się informacje dotyczące inwestycji w gospodarstwach (29,6%) oraz wsparcia dla młodych rolników (23,5%) i rent strukturalnych (17,4%). Doradcy wyrażali nadzieje, że zawód doradcy zyska w przyszłości wyższą rangę (87,5%). Rolnicy będą mogli korzystać także z pomocy innych firm doradczych, jeśli takie powstaną (70,0%). Możliwość pojawienia się prywatnych firm świadczących usługi doradcze uznano za korzystne dla rolników (67,5%) i jednocześnie nie wyrażano obaw o własną pozycję na rynku usług doradczych (95,0%).

SŁAWOMIR ZAWISZA, ADAM NIEDBALSKI

COURSES OF ADVISORY ACTIONS AFTER INTEGRATION WITH THE EUROPEAN UNION ACCORDING TO WORKERS OF AGRICULTURAL ADVISORY SERVICE CENTERS

SUMMARY

The article deals with the results of surveys concerning functioning the agricultural advisory service centers in the face of integration of Poland with the European Union which were carried out in November 2004. 46 copies of questionnaires were sent by mail, 40 of which were sent back filled in comprising 87% of all agricultural advisory service centers functioning in Poland at that time. The survey results show that in the period right after the integration the advisory dealt mainly with the problems connected with adaptation of rural areas and agriculture to the requirements of the EU laws and regulations. Most often farmers enquired about the possibilities of applying for EU support funds (75,0%). Among those, owners of farms of the size 5-20ha (51,7%) and more than 40 ha (14,3%), were predominant. Significant rise of farmers' interest in agricultural advisory was observed after the integration (95,0%). New courses of advisory actions were connected with the European Union programs implemented in May 2004. The information which enjoyed the most popularity was on the possibilities of farm investments in the years 2004-2006 (29,6%) as well as support for young farmers (23,5%) and structural benefits (17,4%). The respondents expressed hope that the profession of a advisor will enjoy more appreciation (87,5%) and the farmers will be able to take advantage of other advisory firms if such come into being (70,0%). The prospect of formation of new private advisory firms was regarded as very positive for farmers (67,5%), and at the same time the respondents were of the opinion that they would not threaten the position of those which already existed at that time (95,0%).